

Світлана Хамінч

професор кафедри
соціально-економічних дисциплін
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор економічних наук, професор

Світлана Полякова

учений секретар Дніпропетровського
науково-дослідного інституту
судових експертиз,
кандидат філологічних наук, доцент

ПРАВОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Процес євроінтеграції України вимагає якісного оновлення національного законодавства та гармонізації його з нормами Європейського Союзу. В умовах євроінтеграції правотворча діяльність держави набуває особливого значення, оскільки вона має забезпечити системність, узгодженість та ефективність законодавства. Одним із ключових аспектів цього процесу – це сприяння забезпеченню відповідності правових норм європейським стандартам.

Правотворча діяльність – це систематичний процес розробки, ухвалення зміни або скасування нормативно-правових актів [1, с. 8].

Правотворча діяльність в Україні в умовах євроінтеграції характеризується динамічністю, інтенсивністю й орієнтацією на міжнародні стандарти. Ухвалення законів і нормативно-правових актів, спрямованих на гармонізацію з правом ЄС, стало основною тенденцією останнього десятиріччя. Інколи ця діяльність зумовлена політичним тиском та строками виконання зобов'язань за міжнародними угодами, зокрема Угодою про асоціацію між Україною та ЄС [2].

Найяскравішими прикладами є реформування судової системи, антикорупційного законодавства, захисту прав споживачів, екологічного права та сфери державних закупівель. У цих напрямках українське законодавство дедалі більше відповідає європейським стандартам, однак проблема належної імплементації залишається відкритою.

Процес євроінтеграції України вимагає якісного оновлення національного законодавства та гармонізації його з нормами Європейського Союзу. В умовах євроінтеграції правотворча діяльність держави набуває особливого значення, оскільки вона має забезпечити системність, узгодженість та ефективність законодавства. Один із ключових аспектів цього процесу – це сприяння забезпеченню відповідності правових норм європейським

стандартам [3].

Один із головних викликів правотворчої діяльності в Україні – це необхідність адаптації національного законодавства до правових норм ЄС. Цей процес передбачає не лише механічне використання норм, а й їхню імплементацію з урахуванням особливостей національної правової системи.

В умовах сьогодення основними проблемами правотворчої діяльності в Україні є велика кількість нормативно-правових актів, які нерідко суперечать один одному та створюють складнощі у їхньому правозастосуванні; дефіцит професійних кадрів, які мають належну юридичну підготовку та компетентність у сфері європейського права; відсутність розуміння та належного рівня правосвідомості як серед державних службовців, так і серед громадян, що ускладнює ефективне застосування нових правових норм.

Процес ухвалення нових законів та приведення їх у відповідність до норм ЄС є складним і тривалим, що може призводити до затримки реалізації євроінтеграційних процесів.

Системність законодавства передбачає його логічну цілісність, узгодженість, передбачуваність та адаптивність до динамічних суспільно-правових відносин. Для забезпечення системності необхідно удосконалити механізм правової експертизи законопроектів – розширити практику попереднього аналізу нормативно-правових актів на предмет їх відповідності принципам права ЄС та міжнародним стандартам; підвищити рівень координації між законодавчою та виконавчою гілками влади – запровадити ефективні механізми взаємодії та обміну інформацією між державними органами, що відповідають за розробку, імплементацію та реалізацію законодавчих ініціатив; використовувати європейський досвід у сфері нормотворення – впроваджувати сучасні методики аналізу законодавчих актів, засновані на принципах правової визначеності, стабільності та прозорості. Забезпечити відповідність національного законодавства принципам верховенства права – є основоположним критерієм європейської правової системи.

Війна стала не лише викликом для національної безпеки, а й каталізатором інституційних реформ. У таких умовах від ефективності правотворчої діяльності залежить адаптивність законодавства до воєнного стану, стабільність державного управління та дотримання курсу на європейську інтеграцію [4].

З початком війни законодавча влада була змушена реагувати на нові виклики – мобілізацію, функціонування державних інституцій в умовах небезпеки, гуманітарні потреби, внутрішнє переміщення населення, окупацію територій. Разом з тим, правотворчість не повинна суперечити принципам верховенства права, прав людини та відповідності європейським стандартам [5]. Від цього залежить міжнародна підтримка, зокрема фінансова та військова допомога, а також перспективи вступу до ЄС.

Після отримання статусу кандидата в члени Європейського Союзу

(червень 2022 року), Україна активізувала процес адаптації національного законодавства до європейських стандартів [6]. Цей процес передбачає трансформацію галузевого законодавства відповідно до директив і регламентів ЄС; реформу правотворчих органів для забезпечення їхньої ефективності та прозорості; впровадження принципів відкритості, публічного діалогу, наукової експертизи при розробці нових законів.

Євроінтеграційна правотворча діяльність вимагає не лише формального копіювання норм, а й їх системного впровадження, адаптації до українського контексту та реального застосування на практиці.

Отже, правотворча діяльність у процесі євроінтеграції України має бути спрямована на досягнення системності та відповідності законодавства європейським нормам. Лише комплексний підхід до реформування законодавства та правозастосовної практики дозволить Україні ефективно інтегруватися до європейського правового простору.

1. Систематизація законодавства України як важлива складова правотворчої діяльності в умовах євроінтеграції : зб. наукових пр. / за заг. ред. О. О. Кота, А. Б. Гриняка, Н.В. Міловської. Київ : Алерта, 2024. 248 с.

2. Угода про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншого боку : міжнар. договір від 27 черв. 2014 р. Офіційний вісник України. 2014. № 75. Т. 1. Ст. 2125. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

3. Правова наука України: сучасний стан, виклики та перспективи розвитку : монографія / редкол.: О. В. Петришин (голова), В. А. Журавель, Н. С. Кузнєцова; Нац. акад. прав. наук України. Харків : Право, 2021. 680 с.

4. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 28. Ст. 250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

5. Правнича наука та законодавство України: європейський вектор розвитку в умовах воєнного стану : монографія / редкол.: В. А. Журавель (співголова), Н. С. Кузнєцова (співголова), О. М. Бандурка; Нац. акад. прав. наук України. Харків : Право, 2023. 902 с.

6. Мороз О. Б. Проблеми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. *Альманах міжнародного права*. 2020. Вип. 23. С. 21–28.